

54

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori
X.B. Yunusov

2024-yil “02” 08

MAYDA HAYVONLAR XIRURGIYASI

FANNING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000	- Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi:	70840102	- Veterinariya jarrohligi

Samarqand 2024

Fan modul kodi MHX1108		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 8	
Fan modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya Mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Mayda hayvonlar xirurgiyasi	120		120	240
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – mayda uy hayvonlari hamda dekorativ hayvonlar tanasining turli sohalarida uchraydigan jarrohlik kasalliklarini o'rganish jarayonida kasalliklarining kechishiga qarab ularni davolash va oldini olishning iqtisodiy samaradorligini oshirish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – magistr'larga mayda uy hayvonlari hamda dekorativ hayvonlarning jarrohlik kasalliklarining kelib chiqishi, kasal hayvonlar organizmda kechayotgan umumiy va boshqa o'zgarishlarni tushuntirish, ularni bartaraf etish va oldini olish choralarini qo'llab, hayvonlar maxsuldorligi va ishchi qobiliyatini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatishdan iborat.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Xirurgik asboblari va ularni ishlatish qoidalari.</p> <p>Xirurgik asboblari va ularning tasniflanishi. Xirurgik asboblarni ishlatish qoida va usullari. Xirurgik asboblarni sterilizatsiya qilish tamoyillari. Xirurglik asboblarni saqlash.</p> <p>2-mavzu. Operatsiyagacha tayyorgarlik jarayonlarini tashkil etish.</p> <p>Operatsiya o'tkazish rejasini tuzish. Xirurg va uning yordamchilarning operatsiyaga tayyorgarlik jarayoni. Qo'llarni operatsiyaga tayyorlash. Hayvonlarni operatsiyaga tayyorlash bosqichlari va bajarish texnikasi. Operatsiya oldi hayvonlarni klinik tekshirish jarayoni.</p> <p>3-mavzu. Xirurgik chok va bog'lam qo'yish texnikasi.</p> <p>Xirurgik choklar va ularning turlari. Uzlukli va uzluksiz choklar. Xirurgik choklarni qo'yish texnikasi. Ichki organlar, muskullar, pay, qon tomir va nervlarga qo'yiladigan choklar. Desmurgiya. Bog'lamlarning turlari va</p>				

tasniflanishi. Yumshoq va qattiq bog'lamlarni qo'yish texnikasi.

4-mavzu. Mayda hayvonlar anesteziyasi.

Og'riqning hayvonlar organizmiga ta'siri. Mayda hayvonlarni umumiy og'riqsizlantirish turlari va texnikasi. Narkoz va narkotik moddalar tasnifi. It va mushuklarni og'riqsizlantirishning zamonaviy usullari. Mahalliy va regional og'riqsizlantirish usullarini bajarish texnikasi.

5-mavzu. Plastik xirurgiyaning umumiy tamoyillari.

Itlarda o'tkaziladigan plastik va kosmetik operatsiyalar turlari. Itlarning quloqlarida kosmetik operatsiyalar o'tkazish. Itlarning ko'z va qovoqlarida o'tkaziladigan plastik operatsiyalar. Plastik va kosmetik operatsiyalar o'tkazishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar.

6-mavzu. Mayda hayvonlarda yopiq mexanik shikastlanishlar.

Jarohat va jarohat kasalligi to'g'risida tushuncha. Jarohatning klinik belgilari. Jarohatlarning tasniflanishi, ularning klinik va morfologik tavsifi. Lat yeyish turlari, gematoma va limfoekstravazatlar. Klinikasi va davolash usullari. Lat yeyish turlari, darajalari va klinikasi. Gematomalar. Klinikasi va davolash usullari. Limfoekstravazatlar. Klinikasi va davolash usullari. Ho'l va quruq nekrozlar klinikasi, differensial tashxisi va davolash usullari.

7-mavzu. Mayda hayvonlarda ochiq mexanik shikastlanishlar.

Jarohat va jarohat kasalligi to'g'risida tushuncha. Jarohatning klinik belgilari. Jarohatlarning tasniflanishi, ularning klinik va morfologik tavsifi. Yaralarning tasniflanishi, klinikasi, davolash va oldini olish choralari. Oqmalarning tasniflanishi, klinikasi, davolash va oldini olish choralari.

8-mavzu. Mayda hayvonlarning bosh sohasi kasalliklari.

Itlarda tish kasalliklarini xirurgik usullar bilan davolash, tishlarni tozalash, tish tosh kasalliklarini davolash texnikasi. Tishlarni sug'urib olish. Jag' suyaklari sinishini osteosintez usulida davolash. Og'iz bo'shlig'i o'smalarini xirurgik yo'li bilan davolash. Ko'z soqqasini ekstirpatsiya qilish texnikasi.

9-mavzu. Mayda hayvonlarning bo'yin sohasi kasalliklari.

So'lak bezlarida o'tkaziladigan operatsiyalar. Itlarda trexeotomiya ezofagotomiya operatsiyasi texnikasi.

10-mavzu. Mayda hayvonlarning ko'krak sohasi va ko'krak

devorida o'tkaziladigan operatsiyalar.

Itlarda ko'krak sohasi va ko'krak devorining anatomo-topografik tuzilishi va nervlarini og'riqsizlantirish. It va mushuklarda plevrosentez texnikasi. Pnevmotoraks va gemotoraks. Bronxotomiya va lobektomiya operatsiyasi.

11-mavzu. Mayda hayvonlarning qorin sohasida o'tkaziladigan operatsiyalar.

Mayda hayvonlarda laparotomiya va gastrotomiya operatsiyasi texnikasi. It va mushuklarda churralar haqida umumiy ma'lumotlar. Kindik churrasi. Chov-yorg'oq churrasi. Urg'ochi itlarda chov churrasi. Oraliq churrasi. Splenektomiya texnikasi. Invaginatsiya. Enterotomiya va ichaklarni kesish texnikasi. Sistotomiya, Uretrotomiya.

12-mavzu. Erkak hayvonlar jinsiy organlari jarrohlik kasalliklari.

Preputsiy va jinsiy a'zoning lat yeyishlari. Preputsiy va jinsiy a'zo jarohatlari. Preputsiy va jinsiy a'zo o'smalarining ilmiy nazariyasi. O'smalar diagnostikasi. Preputsiy va jinsiy a'zo o'smalari. Jinsiy a'zo fibropapillomatozi. Urug'don o'smalari. Prostata bezining yallig'lanishi. Prostata bezining gipertrofiyasi. Pufakchasimon bezning yallig'lanishi. It va mushuklarni axtalash. Kriptorxidlarni axtalash.

13-mavzu. Urg'ochi hayvonlar jinsiy organlari jarrohlik kasalliklari.

Vulvit va vaginit kasalliklari. It va mushuklarda qinning chiqishi. Epizoplastika. Bachadon kasalliklari, endo va piometritlarni davolash. Tug'ruqqa yordam berish. Konservativ va radikal Kesarevo kesish operatsiyalari texnikasi. Urg'ochi hayvonlarda ovarioektomiya operatsiyasi texnikasi. Ovariogisterotomiya. Mastektomiya. Itlarda uchraydigan onkologik kasalliklarning etiologiyasi haqida nazariyalar. Itlar orasida keng tarqalgan onkologik kasalliklar. O'smalarning turlarini aniqlash, operatsiya o'tkazish texnikasi.

14-mavzu. Kurak va yelka bo'g'imi sohasi kasalliklari.

Fassikulyar miopatozning ilmiy nazariyasi. Yelka – bosh muskulining yiringli yallig'lanishi. Yelkaning ikki boshli muskuli uzilishi. Yelka kamari muskullarining revmatik yallig'lanishi. Kurak-yelka bo'g'imining chiqishi. Yelka va kurak suyagining sinishlarini davolash. Yelka suyagining osteomiyeliti. Kurak – yelka bo'g'imining jarohatlari. Kurak – yelka bo'g'imining artrozi.

Oliy ta'limning 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasining 70840102- Veterinariya jarrohligi mutaxassisligi uchun tayyorlangan "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanning o'quv dasturiga TAQRIZ

Respublikamizning "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga mos ravishda qishloq xo'jaligi va veterinariya ilm-fanini raqobatbardosh, yuqori malakali mutaxassislar bilan ta'minlash maqsadida tahsil olayotgan magistrlar "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanidan Mayda uy hayvonlarining anatomotopografik tuzilishi, Mayda uy hayvonlarida uchraydigan xirurgik kasalliklar ularning klinik belgilari, davolash va oldini olish chora tadbirlarini o'rganishdan iboratdir.

Fundamental fanlardan biri bo'lgan "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" – fani Mayda uy hayvonlarida uchraydigan xirurgik kasalliklar ularning klinik belgilari, davolash va oldini olish chora tadbirlarini, shuningdek veterinariya xirurgik klinikasi, uning jixozlanshi va unga qo'yiladigan talablar to'g'risida tushuncha berish, veterinariya xirurgik klinikasida hayvonlar bilan ishlashda havsizlik texnikasi qoidalarini o'rgatadigan fandır.

Fanni o'rganish uchun ma'ruza, amaliy mashg'ulollar va mustaqil ishlash uchun yetarli darajada soatlar ajratilgan bo'lib, chorvachilik va veterinariya amaliyoti va fani sohalarining mulaxassisliklariga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.

Dasturda fanning maqsadi va vazifalari: fan bo'yicha talabalarning tasavvuri, bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi: fanning ilm-fan va ishlah chiqarishdagi o'rni bo'yicha uslubiy ko'rsalmalar berilgan.

Dasturda fanning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya darslari va mustaqil ta'limni tashkil etish uchun ko'rsatmalar, dars uchun kerak bo'ladigan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari alohida-alohida ifodalangan.

Dasturda ma'ruza va amaliy darslar, mustaqil mashg'ulotlarning mavzulari rejalashtirilgan soatlarga mos ravishda taqsimlangan.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanidan tayyorlangan ushbu dasturni hozirgi davr va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman. "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanining dasturini o'rnatilgan tartibda tasdiqlashga hamda o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etaman.

**Veterinariya ilmiy tadqiqot
instituti direktori, v.f.d.**

Elmurodov B.A.

Oliy ta'limning 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasining 70840102- Veterinariya jarrohligi mutaxassisligi uchun tayyorlangan "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanning o'quv dasturiga
TAQRIZ

Respublikamizning "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga mos ravishda qishloq xo'jaligi va veterinariya ilm-fanini raqobatbardosh, yuqori malakali mutaxassislar bilan ta'minlash maqsadida tahsil olayotgan magistrlar "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanidan Mayda uy hayvonlarining anatomotopografik tuzilishi, Mayda uy hayvonlarida uchraydigan xirurgik kasalliklar ularning klinik belgilari, davolash va oldini olish chora tadbirlarini o'rganishdan iboratdir.

Fundamental fanlardan biri bo'lgan "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" – fani Mayda uy hayvonlarida uchraydigan xirurgik kasalliklar ularning klinik belgilari, davolash va oldini olish chora tadbirlarini, shuningdek veterinariya xirurgik klinikasi, uning jixozlanshi va unga qo'yiladigan talablar to'g'risida tushuncha berish, veterinariya xirurgik klinikasida hayvonlar bilan ishlashda havsizlik texnikasi qoidalarini o'rgatadigan fandır.

Fanni o'rganish uchun ma'ruza, amaliy mashg'ulollar va mustaqil ishlash uchun yetarli darajada soatlar ajratilgan bo'lib, chorvachilik va veterinariya amaliyoti va fani sohasining mulaxassisliklariga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.

Dasturda fanning maqsadi va vazifalari: fan bo'yicha talabalarning tasavvuri, bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi: fanning ilm-fan va ishlah chiqarishdagi o'rni bo'yicha uslubiy ko'rsalmalar berilgan.

Dasturda fanning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya darslari va mustaqil ta'limni tashkil etish uchun ko'rsatmalar, dars uchun kerak bo'ladigan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari alohida-alohida ifodalangan.

Dasturda ma'ruza va amaliy darslar, mustaqil mashg'ulotlarning mavzulari rejalashtirilgan soatlarga mos ravishda taqsimlangan.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanidan tayyorlangan ushbu dasturni hozirgi davr va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman. "Mayda hayvonlar xirurgiyasi" fanining dasturini o'rnatilgan tartibda tasdiqlashga hamda o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etaman.

**Samarqand viloyat hayvonlar kasalliklari
tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari
xavfsizligi davlat markazi direktori**

Allamurodova M.M.

15-ma'ruza. Itlarda uchraydigan onkologik kasalliklar.

Itlarda uchraydigan onkologik kasalliklarning etiologiyasi haqida nazariyalar. Itlar orasida keng tarqalgan onkologik kasalliklar. O'smalarning turlarini aniqlash, operatsiya o'tkazish texnikasi. hayvonni operatsiyaga tayyorlash, operatsiya maydonini tayyorlash. Itlarda o'smalarni jarrohlik usuli bilan olib tashlangandan so'ng o'tkaziladigan muolajalar.

16-mavzu. Oldingi oyoq nervlari kasalliklari.

Oyoqlar parezi va falajlarining etiopatogenezi, klinikasi va davolash tamoyillari. Parezi va falajlarga olib keladigan umurtqa pog'onasi kasalliklari. Yelka nerv chigalining falaji. Kurak oldi nervining falaji. Bilak nervining falaji. Tirsak nervining falaji.

17-mavzu. Bilak va tirsak sohalari kasalliklari.

Bilak flegmonasi. Bilak suyagining sinishlari. Tirsak do'ngligi bursitlari. Tirsak bo'g'imining lat yeyishi va cho'zilishi. Tirsak bo'g'imining yiringli yallig'lanishi. Tirsak suyagining sinishlari.

18-mavzu. Bilaguzuk sohasi kasalliklari.

Prekarpal bursit. Bilaguzuk bo'g'imining jarohatlari. Bilaguzuk bo'g'imining yallig'lanishlari. Bilaguzuk pay qinlarining yallig'lanishlari.

19-mavzu. Kaft sohasi kasalliklari

Kaft suyaklarining yorilishi va sinishi. Kaft suyaklarining yorilishi va sinishi. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning jarohatlari. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning uzilishlari. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning yallig'lanishi. Kaft suyaklarining suyaklashuvchi pariestiti.

20-mavzu. Tos sohasi kasalliklari.

Tos suyaklarining sinishlari. Dumg'aza suyagining sinishlari. Dum umurtqalarining sinishlari. Dumg'aza – quymich birikmasining cho'zilishi. To'g'ri ichak kasalliklari va anal teshigi nuqsonlari va ularni ilmiy asoslangan usullar bilan davolash. To'g'ri ichakning chiqib qolishini ilmiy asoslangan davolash usullari. Pararektal abscesslar va flegmonalar.

21-mavzu. Orqa oyoq nervlari kasalliklari.

Quymich nervining falaji. Son nervining falaji. Katta boldir nervining falaji. Kichik boldir nervining falaji. Yopuvchi nervining falaji.

22-mavzu. Sag'ri va son sohalari kasalliklari.

Qorin aortasi va tarmoqlarining trombozi. Sag'ri muskullarining fassikulyar miopatozi va uni ilmiy asoslangan usullar bilan davolash. Tos – son bo'g'imining chiqishi. Tos son bo'g'imining yallig'lanishi. Tos-son bo'g'imining displaziyasi. Son suyagining ochiq va yopiq sinishi. Sinishlarning klinik belgilari, davolash usullari.

23-mavzu. Tizza va sohasidagi kasalliklar

Tizza qopqoqchasining chiqishi. Tizza bo'g'imining aseptik va septik yallig'lanishi. Tizza bo'g'imining shakl buzuvchi yallig'lanishi. Tizza bog'imi pay va menisklarining yallig'lanishi, uzilishi va ularni davolash usullari.

24-mavzu. Boldir sohasidagi kasalliklar.

Katta boldir suyagi old muskuli va kichik boldir suyagi uchinchi muskulining uzilishlari. Katta va kichik boldir suyaklarining sinishlari. Sinishlarni qattiq bog'lam qo'yish va jarrohlik usullarida davolash texnikasi.

25-mavzu. Tovon bo'g'imi, kaft va barmoq bo'g'imi sohalari kasalliklari.

Tovon bo'g'imining anatom – topografik tavsifi. Tovon bo'g'imi suyaklarining sinishi. Tovon bo'g'imi bursiti. Tovon bo'g'imi plantar paychasining yallig'lanishi. Boldir-oshiq bo'g'imining sinovitlari. Boldir-oshiq bo'g'imining yiringli yallig'lanishi.

II. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.I. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Xirurgik kasal hayvonlarni klinik tekshirish usullari.
2. Mayda hayvonlarda aseptik va yiringli yallig'lanishlarni davolash.
3. Mayda hayvonlarda jarohatlarni davolashning xususiyatlari.
4. Mayda hayvonlarda yara va oqmalarni davolash.
5. It va mushuklar narkozi
6. It va mushuklarda mahalliy og'riqsizlantirish usullari
7. Burun bo'shlig'ini rinoskopiya usullari bilan tekshirish.
8. Burun bo'shlig'idagi o'smalarni operativ davolash.
9. Frontit va gaymoritlarni operativ davolash.
10. Alveolyar periodontitni davolash.
11. Tishni ekstirpasiya qilish.
12. Jag' suyaklari osteosintezi.
13. Tashqi va o'rta quloq yallig'lanishini davolash.
14. Itlarda ko'z kasalliklarini davolash.
15. Bosh sohasi plastik operatsiyalari texnikasi

kafedrasining assistenti.

Haydarova S.A. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti.

Ravshanov M.A. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti.

10.

Taqrizchilar:

1. Allamurodova M.M. - Samarqand viloyat hayvonlar kasalliklari tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi davlat markazi direktori.

2. Elmurodov B.A. - Veterinariya ilmiy tadqiqot instituti direktori, v.f.d.

6.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.
7.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. N.Sh.Davlatov, H.B.Niyozov "Umumiy va xususiy xirurgiya" o'quv qo'llanma, "Zarafshon", Samarqand, 2010 yil 2. X.Шебис, Б.Брасс Оператив хирургия собак и кошек, Москва, Аквариум, 2012 <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. 2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. 3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. 4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda, 5. Amanda M. Shelby Carolyn M. McKune "Small Animal Anesthesia Techniques", US, 2014. 6 .E. Christopher Orton, Eric Monnet, Small Animal Thoracic Surgery, This edition first published 2018, John Wiley & Sons, Inc., USA <p>Axborot manbaalari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.ziyonet.uz. 2. www.vetjurnal.uz 3. www.lex.uz 4. www.veterinariy.actavis 5. www.Kodges.ru
8.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2 "-avgustdagi "12"-sonli bayoni bilan maqullangan.
9.	<p>Fan /modul uchun mas'ullar:</p> <p>Narziyev B.D. – SamDVMCHBU, "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining professori v.b.</p> <p>Yulchiyev J.B. – SamDVMCHBU, "Veterinariya jarrohligi va akusherlik"</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 16. Bo'yinturuq venaning yallig'lanishini davolash. 17. Ezofagotomiya texnikasi. 18. Yag'rin sohasidagi gematoma va limfoekstravazatlarini davolash. 19. Qovurg'alar sinishi va pnevmotorakslarni davolash. 20. Chov – yorg'oq churrasini operativ davolash. 21. Itlarda splenektomiya texnikasi. 22. To'g'ri ichak invaginasiasini davolash. 23. To'g'ri ichakning chiqib qolishini to'g'rilash. 24. Mayda hayvonlarda nefroektomiya texnikasi. 25. Mayda hayvonlarda sistotomiya va uretrotomiya texnikasi. 26. Preputsiy va jinsiy a'zo lat eyishlari va jarohatlarini davolash. 27. Itlarda fimoz va parafimozlarni davolash. 28. Prostata bezining yallig'lanishini va gipertrofiyasini davolash. 29. It va mushuklar kastratsiyasi. 30. It va mushuklarda Kesarevo kesimi operatsiyasi texnikasi. 31. It va mushuklarda ovarioektomiya texnikasi 32. It va mushuklarda gasterotomiya texnikasi 33. Epizotomiya va epizoplastika texnikasi 34. Kurak va yelka suyagining sinishini davolash. 35. Tirsak do'ngligi bursitlari va gigromalarini davolash. <p>Amaliy mashg'ulotlar zarur asbob-uskunalar, preparatlar bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jag' bo'g'imi kasalliklari 2. Milk va lunj kasalliklari. 3. Tish kasalliklari. 4. Tish tosh kasalliklari. 5. Og'iz bo'shlig'i kasalliklari 6. Oshqozon osti bezi kasalliklari. 7. Itlarda ichaklar invaginatsiyasi. 8. So'lak bezi va so'lak yo'llari kasalliklari 9. Yelin kasalliklari 10. To'sh suyagi kasalliklari
--	---

	<p>11. Bel muskullari va umurtqalari kasalliklari</p> <p>12. Varikosele. Gidrosele</p> <p>13. Urug'don o'smalari</p> <p>14. Urug'don tizmachasi kasalliklari.</p> <p>15. Urg'ochi hayvonlar qin kasalliklari.</p> <p>16. Diafragmar dabbalarni davolash.</p> <p>17. Periorxit. Orxit va epididimitlar</p> <p>18. Erkak hayvonlarni bichishdan so'ng asoratlar</p> <p>19. Tanosil sarkomaning tarqalishi va uni jarrohlik yo'l bilan davolash</p> <p>20. Bosh va bo'yin qismi gigromalari.</p> <p>21. Tirsak bo'g'imi gigromalari.</p> <p>22. Sag'ri va son muskullari kasalliklari.</p> <p>23. Oldingi oyoq bo'g'imlar artrozi.</p> <p>24. Orqa oyoq bo'g'imlar artrozi.</p> <p>25. Tovon bo'g'imi sohasidagi tendovaginitlar.</p> <p>26. Oshqozon osti bezi kasalliklari.</p> <p>27. Bo'g'imlar artroskopiya texnikasi.</p> <p>28. Osteotomiya texnikasi.</p> <p>29. Periostit kasalliklari.</p> <p>30. Umurtqa pog'onasida o'tkaziladigan operatsiyalar.</p> <p>Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha magistrlar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va uning taqdimoti, organlarning preparatini tayyorlashi, preparovka qilishi, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.</p>
3	<p>V. Ilmiy amaliyot (stajirovka).</p> <p>Ilmiy amaliyot ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida amalga oshiriladi. Ilmiy amaliyot (stajirovka) magistratura mutaxassisligi bo'yicha maqsadli kasbiy Ta'lim o'quv reja va dasturlarini o'zlashtirish, magistratura talabalarida ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirish, Ta'limni fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasini rivojlantirish yo'li orqali magistrlar eng yangi ilmiy-texnik rivojlanishdagi yutuqlar hamda iqtisod, fan, texnika, madaniyat va sog'liqni saqlash tarmoqlaridagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bazasida ilmiy tadqiqot ishlari, taqozo etganda individual ilmiy izlanish va tajriba-sinovlarni o'tkazish maqsadida tashkil etiladi.</p> <p><i>Ilmiy amaliyot (Stajirovka):</i></p>

	<p>– ilmiy tadqiqot olib borish, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirishi;</p> <p>– fan, soha hamda boshqa tarmoqlardagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan tanishtirishi;</p> <p>– amaliy kasbiy va ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarni shakllantirishi;</p> <p>– kasbga samarali moslashuvni ta'minlashi lozim.</p> <p>Bunda ilmiy amaliyot (stajirovka)ga yo'llangan magistratura talabasi o'quv jarayoni jadvalini individual grafik asosida ham bajarishi ko'zda tutiladi. Ushbu holatda stajirovkani tashkil etish tartib-qoidalari amaldagi normativ-huquqiy hujjat (Nizom) asosida olib boriladi.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Magistr bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> mayda hayvonlar jarrohlik kasalliklarining zamonaviy muammolari va ularni yechish yo'llari, tananing turli sohalarida kasalliklarning kechish xususiyatlarini, erkak hayvonlar jinsiy a'zolari kasalliklari, kasallik kechishining tahminiy oqibati, alohida a'zo va to'qimalarning jarrohlik kasalliklari sabablari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> hayvonlarning bosh, bo'yin, ko'krak, qorin va oyoq sohalaridagi jarrohlik kasalliklarida zamonaviy konservativ va operativ davolash usullarini ilmiy nazariyasi, erkak hayvonlarning preputsiy, urug'don va jinsiy a'zo o'smalarini, hayvonlar organlarining zamonaviy tekshirish usullarini, turli xildagi jarrohlik kasalliklar kechishini aniqlash, davolash va ushbu kasalliklarni oldini olish usullarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> kasalliklarning klinik belgilari va tekshirish natijalariga asosan tashhis qo'yish, jarrohlik kasalliklariga davolash o'tkazishda zamonaviy qurilmalardan foydalanish, kasalliklarni samarali va arzon usullar bilan davolash, oldini olish va hayvonlarning turli organlar kasalliklarini davolash uchun qo'llanadigan asbob-uskunalaridan foydalanish, mayda uy va dekorativ hayvonlarda jarrohlik kasalliklarini zamonaviy davolash usullarini qo'llash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi; (malaka)</i>
5.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.